

sed absque' materia considerant, vel naturalis, quæ de rebus materialibus, vt cœlo & elementis ex professo agit.

Metaphysica. Metaphysica cognoscit axiomata prima, pri-maque propositiones, vt est mens, seu habitus principiorum; vt verò sapientia denominatur, ex illis principiis conclusiones certas de rebus diuinis colligit; quæ si divina fuerit, Deum abstractum à materia physica, atque metaphysica, seu genere physico, & metaphysico, quod prædicamentum dicimus, in p[ri]mū: si transcendentis, seu indifferens, ea spectat, quæ abstrahunt à genere prædicamentis, liceat ad genus contrahi possint; sic ens abstrahit à substantia, & accidente, à spirite & corpore; potest enim esse substantia, vel accidens, corpus, aut spiritus. Angelica vero spiritus à materia physica, nempe à corpore abstractos considerat.

Philosophia naturalis. Naturalis philosophia rerū corporearū naturas, p[ro]ptierat, & effectus speculator: quæ si physica dicitur, quadruplici divisione gaudet, enim ratio physica communī retē nomine, tractat de corpore naturali, quatenus mobile est iuxta varios motus, generationem, corruptionē, augmentum, decrementum, motusq[ue] locales, quibus corpora obnoxia esse solent. Secunda est Alchimia, quæ agit de corpore naturali, prout coagulabile, & dissolubile est per naturam, arte iuuant. Tertia dicitur magia naturalis, quæ de corporibus tractat, quatenus admirandos effectus edunt, idque per causas nobis occultas, & qualitates specificas, in quarum explicacione sapius ad antipathiam, & symptomatiam recurrimus. Ultima medicina nomine gaudet, quæ de corporibus agit, vt sanitatis, & aegritudini obnoxii.

Ne verò traxi longiori scientias omnes simul enumerem, per haec tenus allatas Deum esse probemus, mox ad alias reditur. Facilè per sensuum externorum, & internorum cognitiones excurret, quorum, internorum præfertim, vnuſquisque rerum tam diuersarum cognitionem in se complectetur, vt in memoria laudibus effervescat, atque natura describenda D. Augustin. plurimum insudauerit in libris confess. hac enim Dei similitudinem in nobis circunferre videmus, nam sicut Deus omnium rerum tam sensibilium, quā insensibilium ideas in se cōtinet, ita & memoria, quā tantum valuit Esdras, teste Eusebio de ratione temporum, vt integrum scripturam sacram de verbo ad verbum recitauerit, cui similis fuisse videtur Chamaidas apud Plin. lib. 7. cap. 24. qui libros omnes, quos legerat, memoriter recitabat: omnium Atheniensium Themistocles, Cyrus mil. lirum 3000. Scipio totius populi Romanorum nomina scriebat: Casat legebat, scribebat, audiebat, & distebat eodē tempore, quem ducentos versus ostendit, ne retrogradi dixisse Seneca refert, quos ducenti scholastici ei dictauerant; nunquam legebat Porcius, quod scriperat: & vt ad Santos accedam, D. Antonius D. August. teste, integrum scripturam sacrarum librorum memoriter didicerat, & intelligebat; Nepotianus, vt refert D. Hieron. in eius Epitaphio, patrum omnium minimè laudatorum sententias ex integris concionibus distinguebat: Clemens autem sextus ob iecū quem exceptit in capite, memoria felici deinceps fuit, teste Petrarca, quos omnes Metrodorus mihi superasse videatur, qui de verbo ad verbum omnia referebat, quod plures eodem tempore loquen-

do dixerant: Palladius etiam non paucos ait Thebaidos incolas utrumque testamentum cal- Ob memo- riam cōser- luisse: vnde Socrates nil scribere volebat, sicut uanda anti- neque Pythagoras, quod existimarent bibliothecis aboleti memoriā, quia memoriter edi- qui nihil scirebant.

Nihil etiam Aegyptij Druides, & Bardiscri- bebant. Et quidem tanta est memoria capacitas, vt impossibile sit ab alio esse, quam à Deo, nam illa est respectu creaturarum omnium, vt cœlum, stellæ respectu: quod enim est pilus in capite, grānum arenæ in mati, pars proportionalis in quanto, hoc sunt omnes creature in memoria, quæ in minimo illius angulo contineri possunt: illa si quidem figuræ omnes Geometrarum, numeros Arithmeticorum, stellas astrologorum, lithurgorum lapides, metalla Chymicorum, simplificrum, seu Herbariorum plantas, naturalium animalia, narrationes historicorum; profopographiam omnium, qui à mundi principio floruerunt, maria, trac̄us, & regiones Geographorum, loca topographorum, ortum, atque mutationes imperiorum, canones legēque Iurifconsulitorum, omnia denique memoria comprehendit.

Quid dicam de laudibus imaginationis, cui De laudib[us] omnia opera, quæ rarae industria sapientiæ, optimo iure debentur? nunquid enim Homer Odyssreas, & Ilias, nunquid Aeneis Virgilij, Dialecticorum subtilitates, Musicæ cōsonantia, Geometrica figura, & omnia mechanicarū automata ad eam referenda sunt? quis non miretur scāchorum integrum ludum in unico grano piperis includi? qui non duos versus Homeri milij grano circumscriptos? sed & ipsæ prophetæ, atque revelationes supernaturales imaginationis ope contingunt, qui si quis caruerit, neque prudens, neque subtilis erit. His tamen omisis sensibus, qui satis authorem suum esse conuincunt, ad cognitionem rationalem accedamus.

Fides infusa, & ex eo deducta theologia vocabulis ipsis Deum includunt, quem esse supponunt, Accedentes enim ad Deum credere oportet, quia est; philosophia verò contemplatrix à scientia diuina simplicis intelligentiæ oritur: practica verò à scientia visionis, & actusq[ue] à scientia creationem ipsam concomitante: Datur metaphysica, sed eius obiectum primarium ipse Deus est: naturalis cœlum & terram contemplatur, illud est Dei chronos, hac autem scabellum pedum eius: de mathematicis antea dictum est, & postmodum alia subiungemus: habitus primorum principiorum idem numen conuincit, cuius existentia, tanquam axiome summo fulcit, vel si maius ipsa sapientia eum esse concludet ex eo, quod impossibile est idem simul esse, & non esse.

Sapientia diuina Deum ab omni genere secretum contemplatur: angelica nobilissimas illius creaturas: transcendentis, ipsum ens abstractissimum: at quid Deo abstractius esse potest, quod nullo prædicamento includitur; & tamen intellectus virtute ad substantiam contrahi potest, nō quia substat accidentibus, sed quia omnia sufficiunt, atque subsistere facit ex se subsistens, ratione cuius alia substantia mera sunt accidentia, sunt enim entis entia, quia magis à Deo pendent in esse, & conferuari, quam accidentia à substantia,

Omnes scientiae Deum esse probant.

Probatur ex altioribus scientiis.